

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهرام رحمانی
۰۲ اپریل ۲۰۱۹

نگرانی و ترس اردوخان از انتخابات دیروز بی جا نبود!

هفتاد و پنج میلیون شهروند رای‌دهنده ترکیه، روز یکشنبه ۳۱ مارس ۲۰۱۹ - ۱۱ فروردین ۱۳۹۸ در ۸۱ استان این کشور، برای شرکت در نوزدهمین دوره انتخابات شوراها و شهرداری‌های کشور به پای صندوق‌های رای رفتند تا برای پنج سال نمایندگان خود را انتخاب کنند. میزان مشارکت در انتخابات محلی ترکیه ۸۳ درصد بوده است. در سال ۲۰۱۴، میزان مشارکت مردم در انتخابات محلی حدود ۹۲ درصد بود.

بزرگترین نگرانی و ترس اردوخان، وضعیت شکننده اقتصادی است. شاخص‌هایی همچون نرخ تورم و بیکاری است. به گزارش روزنامه «سوزچو» که از منتقدین دولت اردوخان محسوب می‌شود، تنها در ماه گذشته ۲۱۱ هزار نفر شغل خود را از دست داده‌اند؛ هزینه مواد غذایی در قیاس سالانه ۳۰ درصد افزایش یافته؛ قیمت میوه و سبزیجات ۶۰ درصد بیش‌تر شده؛ ارزش لیر ناپایدار و تورم بالاست و افزایش هزینه‌های زندگی و حجم بالای بدهی‌های شرکتی نگرانی زیادی درباره بی‌ثباتی اقتصادی در ترکیه ایجاد کرده است. در نتیجه، فرصت‌های شغلی کمتری در بخش‌های ساخت و ساز، زغال سنگ و کشاورزی وجود دارد و همه این بخش‌ها در مهد منتقدان حزب عدالت و توسعه یعنی آناتولی هستند.

رجب طیب اردوخان که به هیتلر و سلطان عثمانی معروف شده است در رابطه این انتخابات، بیش از ۱۰۰ نشست انتخاباتی برگزار کرد و در دو سال گذشته در ۱۴ منطقه استانبول و ۴ نقطه آنکارا سخنرانی کرد. او انتخابات را موضوع مرگ و زندگی ترکیه دانست و رقبایش را به حمایت از تروریسم با هدف برانداختن ترکیه متهم کرد. او همچنین هشدار داد که اگر کاندیدای اپوزیسیون در آنکارا پیروز شود، شهروندان «بهای این کار را خواهند پرداخت».

اردوخان، همچنین گفته است که «بقای ملی» ترکیه در معرض خطر قرار دارد و دشمنان این کشور را باید در صندوق‌های رای نابود کرد.

کمال قلیچ‌دار رهبر حزب جمهوری‌خواه خلق، در یک نشست انتخاباتی در اسکی‌شهر درباره ادعاهای اردوخان گفت: «داستان موضوع مرگ و زندگی چیست؟ ما روسای شهرداری‌ها را انتخاب می‌کنیم. ارتباط این موضوع با نجات کشور چیست؟»

قلیچ‌دار خطاب به اردوخان گفت: «اگر موضوع مرگ و زندگی در ترکیه مطرح باشد، دلیلش تو هستی.»

از شش شهر بزرگ ترکیه، استانبول، آنکارا، ازمیر، آنتالیا، آدانا، و بورسا حزب عدالت و توسعه تنها با فاصله‌ای کم در شهر بورسا پیروز بوده است. از ۲۰ شهر بزرگ ترکیه دو حزب اصلی رقیب، هر کدام ۵۰ درصد شهرداری‌ها را از آن خود کرده اند.

بالاخره بعد از حدود ۱۳ ساعت بی‌خبری درباره نتایج شمارش آرای استانبول، ژانس خبری دولتی آناتولی آماری جدید ارائه داد. آمارهای شمارش آرای استانبول نشان می‌دهد که اکرم امام‌اوغلو نامزد حزب جمهوری‌خواه خلق با کسب ۴۸/۷۹ درصد آرا، از بن‌علی نیلدریم، نامزد حزب عدالت و توسعه، نزدیک به ۰/۱۷ درصد جلوتر است. تفاوت آرای دو نامزد رقیب معادل بیش از ۲۳ هزار رای است.

شکست بن‌علی نیلدریم، نخست‌وزیر سابق اردوخان در انتخابات شهرداری استانبول یک شکست بزرگ برای رئیس جمهوری ترکیه و حزب او محسوب می‌شود.

تحلیل‌گران یکی از دلایل شکست اردوخان را بحران اقتصادی این کشور می‌دانند. ترکیه بعد از ۱۰ سال وارد بزرگ‌ترین رکود اقتصادی شد. این خبر کمتر از یک ماه پیش از برگزاری انتخابات شهرداری اعلام شد.

اما یک عامل مهم که به شکست حزب عدالت و توسعه در شهرهای بزرگ منجر شد، با فراخوان صلاح‌الدین دمیرتاش رهبر مشترک حزب دموکراتیک خلق‌ها (ه.د.پ) از زندان، حزب دموکراتیک خلق‌ها در شهرهای بزرگ نامزدی ارائه نکرد، و به‌همین علت با وجود این‌که حزب اردوخان رای زیادی از دست نداد، اما ائتلاف حزب جمهوری‌خواه خلق (اتحاد ملت) توانست به پیروزی دست بیابد.

روزنامه لوموند فرانسه در مورد نتایج انتخابات نوشت: «اردوخان در انتخابات محلی شکست خورد.»

طبق گزارش خیرگزاری رسمی ترکیه «آناتولی»، ه.د.پ در هشت شهر از جمله سه کلانشهر دیاربکر، وان و مردین جایگاه نخست را در کسب آرا به‌دست آورده است. ه.د.پ همچنین در ۴۶ بخش به پیروزی رسید. ه.د.پ تمام شهرداری‌هایی را که از سوی حکومت غصب شده و عوامل خود را بر آنان گمارده بود پس گرفت و با وجود ائتلاف اسلامیون و نژادپرستان در ایغدرو قارص آنان را شکست داد.

در حالی است که ۸ هزار و ۳۴۰ پولیس و ۱۰ هزار و ۳۶۴ ارتشی، در مجموع ۱۸ هزار و ۷۰۴ نیروی مسلح حکومت ترکیه، روز انتخابات در شهر دیاربکر (آمد) مستقر شده بودند تا به ادعای حکومت امنیت انتخابات شهرداری‌ها را فراهم کنند.

همچنین چماقداران پولیس که از ۲۰ نوامبر ۲۰۱۸ - ۲۹ آبان ۱۳۹۷ در مقابل ساختمان مرکزی حزب دموکراتیک خلق‌ها (ه.د.پ) مستقر شده بودند برای اولین بار این محل را ترک کردند.

مسئولان حزب دمکراتیک خلق‌ها، با تأکید بر این‌که امروز (یکشنبه ۳۱ مارس) روز شکست بزرگ حز محافظه کار اسلامی عدالت و توسعه (آ.ک.پ) در کردستان خواهد بود، تصریح کرده‌اند که حکومت با محاصره صندوق‌های اخذ رای در تلاش است تا به تقلب دست زند اما ناظران «ه.د.پ» اجازه چنین توطئه‌ای را به آنان ندادند.

حزب دمکراتیک خلق‌ها به‌منظور جلوگیری از تقلب حزب حاکم در انتخابات شهرداری‌های شمال کردستان و ترکیه، ۱۲۰ هزار ناظر را بر صندوق‌های اخذ رای تعیین کرده بود.

کمیسیون انتخابات «ه.د.پ» برای ممانعت از تقلب حکومت ترکیه در انتخابات روز یکشنبه شهرداری‌ها در دیاربکر، درسیم، جولمرگ، مردین، آدانا، آگری، الیچ، چولک، بدلیس، خارپت، ارزروم، مرسین، موش، قارص، رها و وان که این حزب جایگاه نخست را با فاصله‌ای زیاد در میان شهروندان دارد تدابیر لازم را اخذ و به‌مرحله عمل گذاشت.

برپایه گزارش‌ها، ۱۲ هزار و ۷۸۴ مدرسه به‌عنوان مرکز اخذ رای تعیین شده بودند، تعداد کل صندوق‌ها ۲۳ هزار و ۸۱۱ صندوق اعلام شده و ۲۵۰۰ کنشگر «ه.د.پ» به شیوه‌ای رسمی وظیفه نظارت بر رای‌گیری را بر عهده داشتند.

کمیسیون انتخابات ترکیه حضور ۵۹ هزار عضو هیئت نظارت حزب دمکراتیک خلق‌ها بر صندوق‌ها را پذیرفته بود. همچنین ۶۰ هزار ناظر ویژه «ه.د.پ» در سرتاسر ترکیه وظیفه صیانت از آرای شهروندان را بر عهده داشتند.

دوازده حزب، از جمله «عدالت و توسعه»، «حرکت ملی»، «جمهوری‌خواه خلق»، «دموکراتیک خلق‌ها»، «نیک»، «سعادت»، «ترکیه مستقل»، «کمونیست ترکیه»، «اتحاد بزرگ»، «چپ دمکراتیک»، «دموکرات» و «وطن» در این دوره برای تصدی کرسی شهرداری‌ها، شوراها و روسای مناطق به رقابت پرداختند. این اولین انتخابات محلی بعد از تغییر سیستم پارلمانی به ریاستی در ترکیه بود.

در جریان این انتخابات دو ائتلاف بزرگ تشکیل شد. اولین ائتلاف، «رئیس جمهور» نام داشت که حاصل ائتلاف دو حزب عدالت و توسعه (AKP) و حرکت ملی (MHP) بود. حزب نژادپرست «حرکت ملی» مخالف هر نوع مشارکت دولت با حزب دمکراتیک خلق‌ها، جریان اصلی سیاسی و «نسبتاً با قدرت» طرفدار خلق‌های تحت سنم به‌ویژه خلق کرد است.

اردوخان پس از انتخابات گفت که «ائتلاف جمهور» متشکل از حزب عدالت و توسعه و حزب نژادپرست حرکت ملی، موفق به کسب کرسی شهرداری در ۱۶ کلانشهر، ۲۴ شهر، ۵۳۸ منطقه و شهرستان و ۲۰۰ روستا شده است که در مجموع ۷۷۸ شهرداری می‌شود.

اردوخان اما اعتراف کرد که ائتلاف او ناچار شده است شهرداری‌های برخی از شهرها از جمله کلان شهرهای آنکارا، پایتخت و آنتالیا، شهرتوریستی و همچنین آدانا را به حزب اپوزیسیون واگذار کند. با توجه به پیروزی مخالفان در این سه کلان شهر، برخی از کارشناسان گفته‌اند: «اردوخان در این انتخابات ضربه مهمی خورد، هر چند که شکست نخورد.» خود اردوخان هم این شکست را پذیرفت و در این ارتباط تأکید کرد که «اگر کم و کاستی داریم برای اصلاح آن‌ها مسؤول هستیم.»

دو حزب جمهوری‌خواه خلق (CHP) به‌عنوان اصلی‌ترین حزب مخالف دولت در پارلمان و حزب محافظه‌کار خوب (İyi) نیز ائتلاف جدیدی به نام «اتحاد ملی» به‌وجود آوردند.

حزب دموکراتیک خلق‌ها (HDP)، سومین حزب در پارلمان این کشور محسوب می‌شود، نامزدی برای شهرهای استانبول، آنکارا و از میر اعلام نکرد تا به این ترتیب از ائتلاف احزاب مخالف دولت ترکیه حمایت کند.

حزب دموکراتیک خلق‌ها (HDP) توانسته مانند انتخابات گذشته، آرا فراوانی را به‌خود اختصاص دهد. در دیاربکر، وان، باتمان و حکاری نامزدهای این حزب با فاصله زیاد به رقیبان در صدر قرار دارند.

صلاح‌الدین دمیرتاش، دبیر مشترک حزب «ه.د.پ» در پیامی از زندان از اعضای این حزب و هواداران آن خواست که از آرای خود محافظت کنند. همزمان با برگزاری انتخابات گزارش‌هایی مبنی بر تقلب در انتخابات منتشر شد. رسانه‌های ترکیه از قطع برق در برخی شعب رای‌گیری در آنکارا خبر داده‌اند. انتخابات شهرداری‌ها نخستین انتخابات پس از تغییر نظام سیاسی ترکیه از پارلمانی به ریاستی است که برگزار می‌شود.

رسانه‌های نزدیک به «ه.د.پ» نیز گزارش‌هایی از حضور پرشمار مأموران پولیس و نظامیان در استان‌های جنوب و جنوب شرق ترکیه منتشر کردند.

در برخی مناطق مأموران پولیس برخی از واجدین شرایط رای را که برای مشارکت در انتخابات به ترکیه بازگشتند، دستگیر کردند. در شرناخ بازداشت دو رای‌دهنده که از آلمان به ترکیه رفته بودند، گزارش شده است.

برخی از اعضای حزب «ه.د.پ» از زندان در رای‌گیری شرکت کردند. نتایج نظرسنجی‌هایی که پیش از انتخابات منتشر شد، بیان‌گر پیشی گرفتن نامزدهای نزدیک به این حزب در استان‌های کردستان ترکیه بود.

یک ویدئو در شبکه اجتماعی توئیتر منتشر شده که در آن مسؤولان یک خوزه رای‌گیری یکی از نامزدهای «ه.د.پ» را «تروریست» خطاب می‌کنند.

دولت اردوخان طی سال‌های گذشته تلاش کرده مانع حضور نمایندگان «ه.د.پ» در مجلس و یا شهرداری‌های ترکیه شود. شماری از اعضای این حزب به حبس‌های طولانی محکوم و در حال حاضر در زندان نگهداری می‌شوند.

با این‌که ۵۵۳ هزار پولیس و نیروی امنیتی برای برقراری نظم در روز انتخابات در آماده باش بودند، درگیری‌های انتخاباتی در روز انتخابات باعث کشته و زخمی شدن عده‌ای شد.

در نخستین گزارش رسمی سلیمان سویلو وزیر کشور ترکیه عصر یکشنبه ۳۱ مارس-۱۱ فروردین گفت که در روز برگزاری انتخابات ۳۱۰ حادثه درگیری میان رای دهندگان رخ داده است. به گفته او، در جریان این درگیری‌ها چهار تن جان خود را از دست دادند. دو تن از کشته‌شدگان از نمایندگان حزب اسلامی سعادت بودند که در یک حوزه رای‌گیری در استان مالاتای هدف شلیک گلوله قرار گرفتند. رهبر حزب سعادت، مسؤلان دفتر حزب عدالت و توسعه را مسؤل کشته شدن این دو تن دانسته و خواستار رسیدگی قضائی به موضوع شده است. در خبر دیگری حداقل سه تن از رای‌دهندگان که از آلمان و ایتالیا برای شرکت در انتخابات به ترکیه رفته بودند، از سوی پولیس ترکیه دستگیر شدند. وزیر کشور ترکیه پیش‌تر تهدید کرده بود؛ افرادی که در تظاهرات علیه ترکیه در کشورهای دیگر حضور داشتند، به محض ورود به ترکیه دستگیر خواهند شد.

به گفته سخنگوی حزب اسلامی سعادت، دو عضو این حزب، یک مسؤل حوزه رای‌گیری و یک ناظر انتخابات در درگیری در حوزه رای‌گیری در استان ملطیه کشته شده‌اند. به گزارش رسانه‌ها یک نفر دستگیر شده است. به گفته مسؤلان بیمارستان دیاربکر هم دو نفر در درگیری انتخاباتی چاقو خورده‌اند که حال یک نفر وخیم است. رسانه‌های ترکیه، همچنین از زخمی شدن پانزده نفر در درگیری انتخاباتی در جنوب شرق ترکیه خبر داده‌اند. به گفته پولیس استانبول هم یک نفر در درگیری انتخاباتی در محله قاضی چاقو خورده است.

رجب طیب اردو خان، رئیس جمهوری ترکیه و رئیس حزب حاکم اسلامی عدالت و توسعه برای نخستین بار پس از ۱۶ سال در انتخابات شوراهای شهر و شهرداری‌های ترکیه در آنکارا و ازمیر و استانبول و در مناطق کردنشین شکست را تجربه می‌کند. شکست حزب عدالت و توسعه در آنکارا و استانبول و ازمیر، به معنی یک هشدار سیاسی بزرگی برای اردو خان و حزبش است.

رجب طیب اردو خان، پس از کودتای «ساختگی» و یا «نافرجام» ۲۰۱۶، به حزب نژادپرست حرکت ملی به رهبری دولت باحچلی نزدیک شد. او و باحچلی، در این دوره از انتخابات نیز با شعارهای ناسیونالیستی و نژادپرستی و حمله به حزب دموکراتیک خلق‌ها (ه.د.پ) که بیش‌تر اعضای آن را فعالین سیاسی کرد تشکیل می‌دهند، انتخابات را به کارزاری برای تحریک رویکرد ناسیونالیستی - مذهبی علیه خلق کرد تبدیل کردند.

با این وجود، رسانه‌های دولتی ترکیه صبح دوشنبه ۱ آوریل ۱۲ فروردین اعلام کردند حزب حاکم در پایتخت شکست خورده و منصور یواش، نامزد حزب جمهوری‌خواه خلق در آنکارا در مقابل حزب عدالت و توسعه پیروز شده است. کمال قلیچ‌داراغلو، رهبر حزب جمهوری‌خواه با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد: مردم به دموکراسی رأی دادند. قلیچ‌داراغلو گفت حزب او در آنکارا و استانبول و حتی در ازمیر که سومین شهر بزرگ ترکیه است، در انتخابات شهرداری‌ها و شوراهای شهر پیروز شده است.

شایان ذکر است که حزب دموکراتیک خلق‌ها آگاهانه در این شهرها، کاندیدا معرفی نکرده بود تا آرای اپوزیسیون حزب حاکم نشکند.

بی‌تردید شکست اردو خان در استانبول، رویاهای نئوعثمانی‌گری و فاشیستی او را به کابوس تبدیل کرده است و زنگ خطر را برای او حزبش به صدا درآورده است. استانبول شهریست که اردو خان با پیروزی در انتخابات شهرداری آن در سال ۱۹۹۴، قدم در راهی گذاشت که اکنون او را به قدرتمندترین فرد کشورش تبدیل کرده است. او در جریان کارزارهای سیاسی پیش از انتخابات شوراهای گفته بود «هرآن‌که در استانبول به پیروزی برسد، در ترکیه به پیروزی رسیده است.»

یلدریم شامگاه یکشنبه در حضور هوادارن خود، ادعا کرده بود: «در انتخابات استانبول پیروز شدیم. از ساکنان استانبول به خاطر اعتمادی که به من نشان دادند، متشکرم.»

این سخنان یلدریم پس از شمارش ۹۸ درصد آرا مطرح شد که نشان داد او ۴۸.۷۱ درصد آرا را از آن خود کرده و رقیبش ۴۸.۶۵ درصد آرا را به دست آورده است؛ آماري که خیرگزاری آناتولی منتشر کرد.

برپایه این نتایج، اختلاف میان یلدریم و امام اغلو کمتر از ۵ هزار رای در شهری است که ۱۵ میلیون تن ساکنش هستند. اما رئیس کمیسیون عالی انتخابات ترکیه دوشنبه ۱ آویل ۲۰۱۹، اعلام کرد که اکرم امام اغلو نامزد اپوزیسیون در انتخابات شهرداری استانبول، بر بن علی یلدریم نامزد حزب عدالت و توسعه پیشی گرفت.

برپایه این اعلام، امام اغلو ۴/۶ میلیون رای به دست آورد در حالی که یلدریم ۴/۱۳ رای را از آن خود ساخت. حزب عدالت و توسعه حاکم در ترکیه در انتخابات شهرداری‌های آنکارا، ازمیر و آنتالیا که یکشنبه برگزار شده بود هم شکست خورد.

اردوخان در گفت‌وگو با خبرنگاران، شکست در آنکارا را به سود اپوزیسیون پذیرفت و گفت که حزبش هرچا لازم باشد، به نتایج اعتراض خواهد کرد.

پیش از این نتایج انتخابات استانبول در هاله‌ای از ابهام قرار گرفته بود. اکرم امام اغلو نامزد اپوزیسیون، پیروزی خود را اعلام کرد. پیش از او بن علی یلدریم نخست‌وزیر اسبق ترکیه و نامزد حزب عدالت توسعه در انتخابات استانبول، پیروزی خود را اعلام کرده بود.

امام اغلو بامداد دوشنبه گفت: «می‌خواهم به ساکنان استانبول و همه ترکیه اعلام کنم که برپایه آمارمان، مشخص است ما در استانبول پیروز شدیم.»

امام اغلو که نامزد دو حزب «ملت جمهوری‌خواه خلق» و «نیک» است، افزود که با ۲۹ هزار رای پیش افتاده و رقابت برای رسیدن به او «محال» است.

حزب جمهوری‌خواه خلق، اعلام کرد که اکرم امام‌اغلو، نامزد این حزب برای شهرداری استانبول با ۲۸ هزار رای بیشتر از بن‌علی یلدریم، نخست‌وزیر سابق و نامزد حزب عدالت و توسعه پیشی گرفته است. حزب عدالت و توسعه ادعا می‌کند که یلدریم با ۴ هزار رای بیشتر از امام‌اغلو جلو افتاده است. هر کدام از این دو نامزد بیش از ۴ میلیون رای به دست آورده‌اند.

اردوخان در سخنانی تلویحا شکست در استانبول را پذیرفت:

«حتی اگر مردم ما شهرداری استانبول را از دست دهند، اما با این‌حال حزب عدالت و توسعه در محله‌ها پیروز شده است.»

او پیش‌تر ادعا کرده بود: «نتایج نشان می‌دهد که حزب عدالت و توسعه در این انتخابات به‌عنوان حزب اول ظاهر شده است که از انتخابات سوم نوامبر ۲۰۰۲ تا به امروز همواره همین‌طور بوده است.»

این نخستین بار در حاکمیت ۱۶ ساله حزب اسلامی عدالت و توسعه است که نامزد اسلام‌گرایان در انتخابات شهرداری‌ها در آنکارا شکست می‌خورد.

این انتخابات شوراها با توجه به نارضایتی‌ها نسبت به وضعیت اقتصادی ترکیه به‌نوعی همه‌پرسی برای اردوخان نیز محسوب می‌شد.

تورم ۲۰ درصدی، افزایش بیکاری، سقوط ارزش لیر به یک سوم و همچنین رکود اقتصادی که گریبان ترکیه را گرفته از جمله دلایلی هستند که موجب شده‌اند محبوبیت اردوخان و حزب حاکم این کشور کاسته شود.

یکی از مهمترین مسائل در انتخابات اخیر ترکیه، مسأله مردم کرد بود و هست. کردها بیش از یک‌پنجم جمعیت ۸۲ میلیونی ترکیه را تشکیل می‌دهند اما هنوز مردم کرد از بسیاری حقوق اساسی خود محروم است. در سال‌ها اخیر دولت اردوخن، کردستان را در محاصره اقتصادی قرار داده و نتیجه آن بیکاری وسیع در این مناطق است و از سوی دیگر، همواره ارتش و ژاندارمری و پولیس و پولیس مخفی این منطقه را به جولانگاه خشونت‌طلبی و جنگ‌طلبی خود تبدیل کرده‌اند. در این مناطق، به‌نوعی حکومت نظامی و حالت فوق‌العاده دایمی برقرار است. جنوب شرقی ترکیه به‌ویژه منطقه‌ای است که دولت مرکزی برای بیش از سه دهه با حزب کارگران کردستان ترکیه (پ.ک.ک) جنگیده است. در این درگیری‌ها بیش از ۴۰ هزار تن کشته شده‌اند که اکثریت آن‌ها را شهروندان کرد تشکیل می‌دهند.

در حالی که اردوخن که با وعده حل مسأله مردم کرد به‌قدرت رسید، فرآیند صلح با پ.ک.ک را در سال ۲۰۱۵، متوقف کرد و مجدداً حملات نظامی به مردم کرد و پ.ک.ک از سر گرفته شد و همچنان ادامه دارد. دولت اردوخن، حزب دموکراتیک خلق‌ها (ه.د.پ) را که سومین حزب بزرگ پارلمان ترکیه است، به همکاری با پ.ک.ک محکوم کرده و به این بهانه، رهبران و صدها عضو و کادر آن را به زندان افکنده است. اما «ه.د.پ»، با وجود تمام سرکوب‌ها، پولیسی و فشارها، پایگاه اجتماعی و آراء خود را حفظ کرده است.

حزب عدالت و توسعه (آ.ک.پ) در سال‌ها اخیر، گفتمان بسیار ناسیونالیستی و ملیت‌پرستی را پی گرفته و تلاش کرده است تا مسأله خلق کرد را به‌عنوان موضوعاتی مربوط به «تروریسم» تقلیل دهد. گفتمانی مشابه دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰.

حزب حاکم عدالت و توسعه (آ.ک.پ) پس از ظهور «ه.د.پ» اغلب پست‌های دولتی را در مناطق کردنشین، به‌ویژه شهرداری‌ها را در انتخابات ۲۰۱۴ از دست داد. اما دو سال بعد به بهانه «کودتا» و اعلام وضعیت اضطراری در ترکیه، و لشکرکشی به کردستان، روزآوا و اشغال کانتون عفرین و پ.ک.ک، بیش از یک‌صد شهردار از حزب «ه.د.پ» عزل کرده و عوامل خود را جایگزین منتخبان مردمی در آن مناطق کرده است.

دولت اردوخن علاوه بر اخراج ده‌ها هزار مأمور دولتی، قاضی، استاد دانشگاه، نظامی، پولیس، معلم، پرستار، روزنامه‌نگار و... تنها ۱۵ هزار کارمند دولتی را به‌بهانه ارتباط با پ.ک.ک از کار اخراج کرده است. بیش از ۱۰۰ شهردار و هزاران عضو ه.د.پ در جریان سرکوب‌های سیستماتیک و بی‌وقفه زندانی شدند. دولت در توجیه برکناری و زندانی کردن شهرداری‌ها و مقامات کرد در ۲۰۱۷-۲۰۱۶، آن‌ها را به کمک‌کردن به پ.ک.ک در جنگ خود علیه خلق کرد، متهم کرده است.

در روزهای اخیر اردوخن و دولت و طرفدارانش تبلیغات منفی وسیعی را علیه «ه.د.پ» و جنبش مردم کرد راه انداخته‌اند و همه حامیان آن‌ها را «تروریست» خطاب می‌کنند. بنابراین سیاستی که دولت قبلاً در کردستان آغاز کرده، حالا به کل کشور گسترش داده است. اردوخن، سرکوب و سانسور و تفرقه به مرحله خطرناکی رسانده است.

البته بخشی از احزاب اپوزیسیون ترکیه نیز گفتمان ناسیونالیستی دارند. حزب جمهوری‌خواه خلق (ج.ه.پ) و حزب نیک (ائی پارتی)، دو حزب اپوزیسیون هستند که چنین گفتمان را ترویج می‌کنند.

با این وجود حزب دموکراتیک خلق‌ها، پایگاه و جایگاه محکم خود را نه تنها در میان خلق کرد، بلکه سایر اقشار تحت تحت ستم سراسر ترکیه نیز حفظ کرده است.

پشت سخنان تند و نیز و کم‌سابقه‌ای بین اردوخن و ترمپ، برنامه ترکیه برای خرید سامانه دفاعی روسی اس ۴۰۰ که در ماه سپتامبر ۲۰۱۷ خبر آن اعلام شد و سفارش ۱۰۰ فروند جنگنده ضد رادار اف ۱۵ امریکائی قرار دارد. امکان به‌کارگیری هم‌زمان این دو سیستم در ارتش ترکیه وجود ندارد. در واقع، قلب سیستم اس ۴۰۰، یعنی رادارش، قادر

خواهد بود اطلاعات ارزشمندی را در مورد ویژگی‌ها و ظرفیت‌های هواپیمائی ضبط کند که در کانون سیستم دفاعی ایالات متحده، اسرائیل و چندین عضو دیگر ناتو قرار دارد. سیستم موشکی و رادار روسیه حتی اگر به سیستم‌های ائتلاف متصل نشود و حتی اگر ظاهراً توسط سربازان و نیروهای ترک به خدمت گرفته شود. (مسأله‌ای که البته بدون یک دوره آموزشی طولانی قابل‌تصور نیست).

از سوی دیگر، تحویل نسخه «ساده‌سازی‌شده» از اف ۱۵ به ترکیه نیز مشکل را حل نخواهد کرد و تمام مزایای استراتژیک این هواپیما را هم برای ترکیه و هم برای ناتو از بین خواهد برد. بنابراین اردوخان خود را گرفتار بن‌بست می‌بیند زیرا در حیطه برنامه‌های دفاعی تعهد و وفاداری هم‌زمان «به روسیه و ناتو» به‌لحاظ سیاسی ممکن نیست. این‌طور به‌نظر می‌رسد که انصراف از خرید اس ۴۰۰ مسأله‌ای خطیر برای ترکیه است.

مسأله دیگر، به ناسازگاری موجود بین نظام جدید ریاست‌جمهوری در ترکیه، یعنی قدرت تنها یک فرد، و ملزومات اقتصادی این کشور مربوط می‌شود. بدون نفت و گاز و با نرخ پائین پس‌انداز، ترکیه باید به‌طور روزانه مبالغ قابل‌توجهی از بازارهای مالی به‌طور کوتاه‌مدت وام بگیرد و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی عمده‌ای را جذب کند. به‌منظور انجام این کار، ترکیه باید اطمینان بازارهای مالی، بانک‌های جهانی و سرمایه‌گذاران را جلب و حفظ کند. در حالی که تنزل و تضعیف شدید حاکمیت قانون در ترکیه از سال ۲۰۱۶ در جهت عکس عمل کرده است.

یک واقعیت مهم دیگر پیوستن ترکیه به اتحادیه اروپاست که اکنون غیرممکن شده است و رابطه ترکیه و اروپا به داسوند محدود گشته است؛ حتی به‌روزرسانی اتحادیه گمرکی که برای هر دو طرف ضروری است نیز به تعویق افتاده است. بهبود شیوه حکومت‌داری در ترکیه در آینده نزدیک متصور نیست. برعکس، در کوتاه‌مدت بحران شدید پول ملی ترکیه یا یک بحران اقتصادی فراگیر چالش‌های قابل‌ملاحظه‌ای را پیش‌روی بانک‌ها و شرکت‌های اروپائی فعال در ترکیه قرار خواهد داد.

شایان ذکر است که پارلمان اروپا از شورای این اتحادیه خواست تا مذاکرات با ترکیه برای عضویت در اتحادیه اروپا را به حالت تعلیق درآورد.

اوایل مارس ۲۰۱۹، ۳۷۰ نماینده پارلمان با تصویب قطعنامه‌ای ضمن «ابراز نگرانی شدید از وضعیت حقوق بشر، حاکمیت قانون، آزادی رسانه‌ها، مبارزه با فساد و قدرت زیاد رئیس‌جمهوری در این کشور» به شورای اتحادیه اروپا توصیه کرد تا مذاکرات عضویت با ترکیه را به حال تعلیق درآورد.

۱۰۹ نماینده با این طرح مخالفت کردند و ۱۴۳ نماینده هم به آن رای ممتنع دادند.

این قطعنامه در حالی تصویب شد که پیش از آن گروه پارلمانی حزب مردمی اروپا (راست میانه) خواستار قطع فوری و نامحدود مذاکرات با ترکیه بر سر عضویت در اتحادیه اروپا شده بود. این پیشنهاد از سوی اکثر نمایندگان رد شد.

کتی پیری، نماینده هلند از گروه سوسیال دموکرات و گزارشگر و طراح پیش‌نویس این قطعنامه گفت: «ترکیه گوش شنوائی برای درخواست‌های همیشگی ما برای احترام به حقوق بنیادین ندارد. روشن است که قطع مذاکرات عضویت، کمکی به دموکرات‌ها در ترکیه نخواهد کرد. به همین دلیل رهبران اروپائی باید از تمام ابزارهای موجود برای تحت فشار قرار دادن دولت ترکیه استفاده کنند.»

وزارت امور خارجه ترکیه با صدور بیانیه‌ای ضمن انتقاد شدید از مصوبه پارلمان اروپا، اعلام کرد این قطعنامه «هیچ معنائی» برای آنکارا ندارد.

به‌گزارش خبرگزاری‌ها، عمر چلیک، سخنگوی حزب عدالت و توسعه (آکپ) و وزیر مشاور دولت در مناسبات با اتحادیه اروپا در واکنش به صدور این قطعنامه، نمایندگان پارلمان اروپا را به «نگرش به جهان از منظر جریان‌های راست افراطی» متهم کرد.

مذاکرات الحاق ترکیه به اتحادیه اروپا از سال ۲۰۰۵ آغاز شد اما عملاً از چند سال پیش متوقف شده است. روابط نه‌چندان گرم آنکارا و اتحادیه اروپا به‌ویژه از زمان کودتای نافرجام تابستان ۲۰۱۶ و سرکوب گسترده مخالفان، به شدت تیره شده است.

همچنین بحث بر سر نقش آینده ترکیه در سوریه، همچنان حل نشده باقی است. آنکارا به دلیل درگیری با پ.ک.ک، تلاش می‌کند نیروهای روژآوا را از مناطق مرزی خود دور کند. اقدامات ترکیه در سوریه تا این‌جا با حمایت و موافقت مسکو همراه بوده؛ اما به‌هیچ وجه تضمینی وجود ندارد که سیاست‌های پوتین هم‌راستا با اهداف و مقاصد خاص ترکیه باقی بماند. در نهایت، ممکن است اردوخان و دولت ترکیه خود را در تنگنا و گرفتار میان مواضع سوریه، روسی و امریکائی بیابند. بنابراین، تحولات سیاسی درونی ترکیه این کشور را در موقعیت دشوار و بی‌ثباتی در رابطه با تعدادی از متحدان سنتی‌اش و همچنین منافع اقتصادی خودش قرار داده است. اداره این وضعیت و پس از انتخابات اخیر با آشکار شدن تضعیف پایگاه اردوخان در جامعه ترکیه، به چیزی فراتر از نظریات معمول و شاید باز هم به یک «کودتای ساختگی» دیگر همچون سال ۲۰۱۶ نیاز پیدا کند!

برای مثال، به دنبال شکست حزب حاکم ترکیه در انتخابات شهرداری در آنکارا و چندین شهر مهم دیگر، بهای واحد پول رسمی این کشور باز هم کاهش یافت. بامداد دوشنبه ۱۲ فروردین ارزش هر لیر ترکیه با سه دهم درصد کاهش در برابر دلار آمریکا به ۰/۱۸ دلار رسید. لیر ترکیه در جریان بحران ارزی سال گذشته میلادی تاکنون، حدود ۴۵ درصد ارزش خود را از دست داده است.

مؤسسه آمار ترکیه دوشنبه ۱۱ مارس-۲۰ اسفند، اعلام کرد که تولید ناخالص داخلی (GDP) در سه ماه پایانی سال جاری در مقایسه با سه ماهه گذشته آن به ۲/۴ درصد کاهش یافته است. افت تولید ناخالص داخلی در ادامه کاهش ۱/۶ درصدی آن در فصل پائیز رخ داد.

دو افت پیاپی فصلی در تولید اقتصادی عموماً به‌معنای رکود است.

سال گذشته میلادی اقتصاد ترکیه با سقوط ۳۰ درصدی ارزش لیر به لوزه درآمد. ارزش لیر در اثر تنش دیپلماتیک با آمریکا و همچنین به سبب نگرانی از استقلال بانک مرکزی ترکیه سقوط کرده بود.

به‌طور کلی رشد اقتصادی ترکیه در کل سال ۲۰۱۸ برابر با ۲/۸ درصد شد. اما این عدد بسیار کمتر از رشد اقتصادی این کشور در سال ۲۰۱۷ با میزان ۷/۴ درصد بوده است.

تورم ترکیه در اکتبر ۲۰۱۸ به ۲۵/۲۴ درصد رسید، گرچه فوریه سال جاری به پائین‌تر از ۲۰ درصد کاهش یافته بود. این تورم به‌طور خاص موجب افزایش قابل توجه قیمت اقلام خوراکی شد.

دولت اردوخان تلاش کرد که قیمت اقلام مصرفی را مهار کند، مخصوصاً قیمت محصولات که معمولاً در سبد خانوارها قرار دارند. در این راستا، ماه گذشته مقامات ترکیه غرفه‌های میوه و سبزیجات خود را به پا کردند تا بازار را وادار به کاهش قیمت اقلام خوراکی کنند.

ترکیه آخرین بار در سال ۲۰۰۹ دچار رکود شد، بعد از آن‌که بحران اقتصادی جهانی بر تقاضای خارجی و داخلی تأثیر گذاشت.

لیر ترکیه، چیزی در حدود ۴۵ درصد ارزشش را در برابر دلار امریکا در سال ۲۰۱۸ از دست داده است. کاهش ارزش پول به‌ویژه در ماه‌های اخیر و در هفته دوم اوت شتاب گرفت، به‌طوری که این کشور بیش‌ترین سقوط ارزش پولش را از بحران ۲۰۰۱ تا کنون - در یک بازه زمانی دو روزه - در همین ماه تجربه کرد.

برخی کاشاسان بحران اصلی اقتصادی ترکیه را تلاطم بازار ارز را به شیوه حکمرانی اردوخان نسبت می‌دهند، به این‌که «یک نفر بر مصدر امور است» و آن یک نفر در یک سال گذشته پایه قدرتش را محکم‌تر کرده است. بر این اساس، تمرکز مطلق قدرت در دستان اردوخان، که تجلی نمادین آن همه‌پرسی قانون اساسی ۲۰۱۷ و موفقیت انتخاباتی او در سال ۲۰۱۸ بود، باعث شد سرنوشت ترکیه به تصمیمات یک نفر و ماجراجویی‌های او وابسته و سپرده شود. در این روایت، قدرت جدید ریاست جمهوری باعث وخیم‌تر شدن اوضاع شد، آن هم در شرایطی که ترکیه پیش این نیز در دوران وضعیت اضطراری از رکود دموکراتیک رنج می‌برد.

سناریوی دیگر، جدال و تنش اردوخان با ترمپ است. اردوخان و طرفدارانش تنش با امریکا را به‌عنوان نوعی بهانه و توجیه وضعیت وخیم اقتصادی معرفی می‌کنند و این بحران اخیر را پیامد «جنگ اقتصادی» می‌نامند که از جانب غرب علیه ترکیه آغاز شده است. این‌ها در عین حال مدعی اند که ترکیه در حال پیمودن مسیر شکوهمند تبدیل شدن به اقتصاد نخست نه فقط در سطح منطقه، بلکه در عرصه جهانی است.

در حالی که اقتصاد ترکیه از سال ۲۰۱۳، با بحران و تنگنا مواجه بوده است. کسری حساب جاری افزایش یافته و سطح تعمیق مالی برای غلبه بر وابستگی اقتصاد به ورود سرمایه - برای سرمایه‌گذاری جدید و بازپرداخت بدهی‌ها با دریافت وام جدید - کافی نبود. کودتای ۲۰۱۶ و انقباض اقتصادی هم وضعیت را وخیم‌تر کرد.

جذب و تسهیل ورود سرمایه نیازمند افزایش نرخ‌های بهره و امنیت برای سرمایه است. این امر اما باعث پائین آمدن تقاضای داخلی در میان‌مدت و همچنین کاهش فعالیت‌های اقتصادی شده است. تنزل لیر ترکیه هم به‌معنای فشار مالی بیش‌تر بر دوش شرکت‌هایی بود که در مبادلات خارجی شدیداً مقروض بودند. این تنگنا مشخصاً تجلی بحران ریشه‌دار سیاست انباشت سرمایه در ترکیه است.

بدهی‌های ارز خارجی بخش واقعی اقتصاد در ماه مه ۲۰۱۸ به ۳۳۹ میلیارد دلار امریکا رسید. قبل از انتخابات ژوئن ۲۰۱۸، کسری حساب جاری نسبت به تولید ناخالص داخلی ۶ درصد افزایش یافت و پول لازم برای اعتبارگردانی بدهی بخش خصوصی و عمومی برای ۱۲ ماه آینده از ۱۸۰ میلیارد دلار گذشت. جستجوی نومیدانه برای پیدا کردن بودجه‌های جدید نتیجه‌ای نداشت و جریان‌های مالی سرمایه‌گذاری به‌منظور تأمین کسری در سال ۲۰۱۸ کاهش یافتند.

سطح کاهش ارزش لیر در برابر دلار از ۶ تا ۱۴ اوت بالای ۲۵ درصد بود. آنچه مشخص است، رکود تورمی پیش روی ترکیه خواهد بود و هزاران شرکت ورشکست خواهند شد، چرا که بدهی‌های ارزی در مبادلات خارجی قابل مدیریت نخواهد بود.

در شرایط کنونی، بحران ارزی اخیر ترکیه به وضوح نشان می‌دهد که حکومت اردوخان هم اینک بر سر یک چهارراه حیاتی است. ممکن است اردوخان گزینه برنامه استاندارد تثبیت اقتصادی صندوق بین‌المللی پول را در دستور کار قرار دهد، موضوعی که بخش مسلط سرمایه در بلوک حاکمیت خواستار آن است. اما این انتخاب مستلزم نابودسازی اغلب شرکت‌های است که پس از انقباض سال ۲۰۱۶ نجات یافتند.

مخالفان اردوخان در ترکیه نه تنها علیه شیوه حکمرانی پوپولیستی و اقتدارگرای اردوخان، بلکه علیه اقتدارگرایی تکنوکرات و نئولیبرال اقتصادی او نیز مبارزه می‌کنند، نئولیبرالیسمی که نهایتاً اجرای پیشنهادات اصلاح ساختاری صندوق بین‌المللی پول است.

در هر صورت رشد چشمگیر اعتبارات باعث شد تورم دورقمی بشود و در نتیجه ترکیه در معرض خطر فرار سرمایه قرار بگیرد. بدهی خارجی ترکیه معادل ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی آن است و این نسبت به شدت در حال افزایش است. به طور متوسط ترکیه باید سالی ۲۰ درصد از تولید ناخالص داخلی را صرف بدهی خارجی کند و حدود یک سوم آن هم در طول ۱۲ ماه آینده باید به طور کامل کارسازی شود.

ترکیه در حال حاضر نزدیک به صدر کشورهای قرار دارد که گرفتار بحران بدهی خارجی هستند، در کنار آرژانتین (که فعلا در صدر هست) و اوکراین و آفریقای جنوبی.

اردوخان برای حامیان داخلی اش ژست‌های پوپولیستی می‌گیرد و ادعا می‌کند که او اجازه نمی‌دهد صندوق بین‌المللی پول یا اتحادیه اروپا به او بگویند که چه باید بکند. ولی نتیجه این شده است که ارزش لیر ترکیه در طول سال گذشته به شدت روند نزولی داشته باشد و سرمایه‌گذاران خارجی به سبب واهمه از بحران قریب‌الوقوع بدهی خارجی به سرعت از ترکیه فرار کنند.

روز یکشنبه ۳۱ مارس، بیش از ۵۷ میلیون واجد شرایط فردا بر سر ۲۰۰ هزار صندوق رای حاضر رفتند و جواب ندان شکی به ادعاهای اردوخان و دولت باچه لی رئیس حزب نژادپرست حرکت ملی دادند. آن‌ها شهرداران ۳۰ منطقه کلان‌شهری، ۵۱ مرکز استانی و ۹۲۲ منطقه را معین کردند و به علاوه، نمایندگان شوراهای محلی و روستائی را بر گزیدند.

باحچه‌لی چند روز پیش ادعا کرده بود که ما در ترکیه کردستان نداریم و اردوخان گفته بود کسانی که خود را کرد می‌نامند می‌توانند به کردستان سوریه بروند. در سال‌های اخیر، حزب اردوخان و باحه‌لی دولت ائتلافی تشکیل داده اند و با تمام قدرت تلاش می‌کنند گفتمان سیاسی و اجتماعی ملی - مذهبی را بر جامعه ترکیه تحمیل کنند.

جامعه ترکیه از جنبش اشغال پارک گزی در استانبول در سال ۲۰۱۳ تا کنون بارها خود را برای به زیر کشیدن اردوخان از صندلی ریاست‌جمهوری بسیج کرده است.

ترکیه پس از ده سال ثبات نخستین رکود اقتصادی خود را تجربه می‌کند و تورم و بی‌کاری در این کشور به طور بی‌سابقه‌ای زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داده است. در سال‌های اخیر تورم حدود ۲۰ درصد و بی‌کاری ۱۳ درصد در این کشور افزایش یافته است.

آنکارا و استانبول دو قطب مهم اقتصادی ترکیه هستند و از ۲۵ سال به این سو، حزب عدالت و توسعه قدرت را در این دو شهر به دست دارند. انتخابات محلی ترکیه از اهمیت خاص برخوردار است زیرا قدرت اسلاميون که طرفداران طیب اردوخان رئیس‌جمهوری نیز هستند مورد تهدید قرار گرفته است. ناظران سیاسی این انتخابات را آزمونی برای قدرت حزب حاکم بر این کشور توصیف کرده‌اند و می‌گویند شکست انتخاباتی در آنکارا و استانبول ضربه‌ای برای حزب حاکم عدالت و توسعه و رئیس‌جمهوری ترکیه است.

در چنین شرایطی، هر چند اردوخان و حزیش بر قدرت است و قدرت خود را نیز برای سرکوب و ایجاد خودکامگی بیشتر می‌کند اما نه تنها اقتصاد ترکیه، بلکه به لحاظ سیاسی و تنش با مردم کرد و پ.ک.ک و جنگ داخلی سوریه نیز در وضعیتی بسیار بحرانی است. در چنین روندی، ترکیه در معرض یک رکود خیلی جدی قرار دارد.

دوشنبه دوازدهم فروردین [حمل] ۱۳۹۸ – یکم اپریل ۲۰۱۹